I

(Säädökset, jotka on julkaistava)

NEUVOSTON ASETUS (EY) N:o 859/2003,

annettu 14 päivänä toukokuuta 2003,

asetuksen (ETY) N:o 1408/71 ja asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan kolmansien maiden kansalaisia, joita kyseiset säännökset eivät jo koske yksinomaan heidän kansalaisuutensa vuoksi

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 63 artiklan 4 luetelmakohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen ([1]),

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon ([2]),

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Eurooppa-neuvosto julisti ylimääräisessä kokouksessaan Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999, että Euroopan unionin on turvattava oikeudenmukainen kohtelu kolmansien maiden kansalaisille, jotka oleskelevat laillisesti unionin jäsenvaltioiden alueella, tarjottava heille unionin kansalaisten oikeuksiin ja velvollisuuksiin verrattavat oikeudet ja velvollisuudet, edistettävä syrjimättömyyttä talous-, yhteiskunta- ja kulttuurielämässä sekä lähennettävä heidän oikeudellista asemaansa jäsenvaltioiden kansalaisten oikeudelliseen asemaan.

(2) Euroopan parlamentti vaatii 27 päivänä lokakuuta 1999 antamassaan päätöslauselmassa ([3]) viipymättä toteuttamaan lupaukset, joilla jäsenvaltioiden alueella laillisesti oleskeleville kolmansien maiden kansalaisille taataan oikeudenmukainen kohtelu, ja määrittelemään heille sellaisen oikeudellisen aseman, johon kuuluvat Euroopan unionin kansalaisten oikeuksiin mahdollisimman hyvin verrattavissa olevat oikeudet.

(3) Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on kehottanut toteuttamaan yhdenmukaisen kohtelun sosiaalialalla yhteisön kansalaisten ja kolmansien maiden kansalaisten välillä erityisesti 26 päivänä syyskuuta 1991 antamassaan lausunnossa kolmansista maista kotoisin olevien siirtotyöläisten asemasta ([4]).

(4) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa määrätään, että unioni pitää arvossa yhteisön oikeuden yleisinä periaatteina perusoikeuksia, sellaisina kuin ne taataan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä, Roomassa 4 päivänä marraskuuta 1950 allekirjoitetussa Euroopan yleissopimuksessa ja sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisessä valtiosääntöperinteessä.

(5) Tässä asetuksessa kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet, erityisesti 34 artiklan 2 kohdan pyrkimykset.

(6) Korkeatasoinen sosiaalinen suojelu sekä elintason ja elämän laadun kohottaminen jäsenvaltioissa ovat yhteisön tavoitteita.

(7) Kolmansien maiden kansalaisten sosiaalisen suojelun ehtojen ja etenkin heihin sovellettavan sosiaaliturvajärjestelmän osalta neuvosto (työllisyys ja sosiaalipolitiikka) katsoi 3 päivänä joulukuuta 2001 antamissaan päätelmissä, että kolmansien maiden kansalaisiin ulotettavan yhteensovittamisen on taattava heille sellainen oikeudellinen asema, johon kuuluvat EU:n kansalaisten oikeuksiin mahdollisimman hyvin verrattavissa olevat oikeudet.

(8) Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71 ([5]), joka on eri jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisen perusta, sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä 21 päivänä maaliskuuta 1972 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 574/72 ([6]) koskevat nykyisin vain tiettyjä kolmansien maiden kansalaisia. Niiden säännösten määrä ja kirjavuus, joiden avulla yritetään ratkaista jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta aiheutuvia ongelmia, joihin kolmansien maiden kansalaiset voivat törmätä samoissa tilanteissa kuin yhteisön kansalaiset, ovat oikeudellisen ja hallinnollisen monimutkaisuuden taustalla. Ne aiheuttavat merkittäviä hankaluuksia asianomaisille henkilöille, heidän työnantajilleen ja jäsenvaltioiden toimivaltaisille sosiaaliturvaviranomaisille.

([1]) EYVL C 126 E, 28.5.2002, s. 388.
([2]) Lausunto annettu 21. marraskuuta 2002 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).
([3]) EYVL C 154, 5.6.2000, s. 63.
([4]) EYVL C 339, 31.12.1991, s. 82.
([5]) EYVL L 149, 5.7.1971, s. 2, asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1386/2001 (EYVL L 187, 10.7.2001, s. 1).
([6]) EYVL L 74, 27.3.1972, s. 1, asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna komission asetuksella (EY) N:o 410/2002 (EYVL L 62, 5.3.2002, s. 17).

(9) Asetuksen (ETY) N:o 1408/71 ja asetuksen (ETY) N:o 574/72 yhteensovittamissäännöt on näin ollen syytä ulottaa koskemaan yhteisössä laillisesti oleskelevia kolmansien maiden kansalaisia, joita kyseisten asetusten säännökset eivät nykyisin koske heidän kansalaisuutensa vuoksi ja jotka täyttävät muut näiden asetusten ehdot; tämä on erityisen tärkeää Euroopan unionin tulevan laajentumisen johdosta.

(10) Asetuksen (ETY) N:o 1408/71 ja asetuksen (ETY) N:o 574/72 soveltaminen näihin henkilöihin ei anna asianomaisille mitään oikeutta maahantuloon, oleskeluun, asumiseen tai pääsyyn työmarkkinoille jäsenvaltiossa.

(11) Asetuksen (ETY) N:o 1408/71 ja asetuksen (ETY) N:o 574/72 säännöksiä voidaan soveltaa tämän asetuksen nojalla vain siinä tapauksessa, että asianomaisella henkilöllä on ennestään laillinen asuinpaikka jonkin jäsenvaltion alueella. Asuinpaikan laillisuus on siis ennakkoehtona näiden säännösten soveltamiselle.

(12) Asetuksen (ETY) N:o 1408/71 ja asetuksen (ETY) N:o 574/72 säännöksiä ei sovelleta tilanteessa, jossa kaikki osatekijät rajoittuvat yhden jäsenvaltion sisälle. Tämä koskee erityisesti tapauksia, joissa kolmannen maan kansalaisen tilanne liittyy ainoastaan kolmanteen maahan ja yhteen ainoaan jäsenvaltioon.

(13) Edellytyksenä sille, että asetuksen (ETY) N:o 1408/71 69 artiklan mukainen oikeus työttömyysetuuksiin säilyy, on, että asianomainen henkilö ilmoittautuu työnhakijaksi jokaisen sellaisen jäsenvaltion työvoimaviranomaisille, johon hän siirtyy. Näitä säännöksiä voidaan tällöin soveltaa kolmannen maan kansalaiseen vain, jos hänellä, ottaen aiheellisissa tapauksissa huomioon hänen oleskelulupansa, on oikeus ilmoittautua työnhakijaksi sen jäsenvaltion työvoimaviranomaisille, johon hän siirtyy, ja tehdä kyseisessä jäsenvaltiossa laillista ansiotyötä.

(14) On aiheellista antaa siirtymäsäännöksiä, joiden tarkoituksena on suojata tässä asetuksessa tarkoitettuja henkilöitä ja estää heitä menettämästä oikeuksiaan asetuksen voimaantulon johdosta.

(15) Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi on tarpeen ja aiheellista, että kansallisten sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamissääntöjen soveltamisalan laajentaminen toteutetaan velvoittavalla yhteisön säädöksellä, jota sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa, jotka ovat osallistuneet tämän asetuksen antamiseen.

(16) Tämä asetus ei vaikuta niihin oikeuksiin ja velvoitteisiin, jotka johtuvat kolmansien maiden kanssa tehdyistä kansainvälisistä sopimuksista, joissa yhteisö on osapuolena ja joissa määrätään sosiaaliturvaan kuuluvista etuuksista.

(17) Koska jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, vaan ne voidaan toiminnan laajuuden takia toteuttaa paremmin yhteisön tasolla, yhteisö voi ryhtyä toimiin perustamissopimuksen 5 artiklassa määrätyn toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti, sellaisena kuin se esitetään kyseisessä artiklassa, tällä säädöksellä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

(18) Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemaa koskevan, Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn pöytäkirjan 3 artiklan mukaisesti Irlanti ja Yhdistynyt kuningaskunta ovat 19 ja 23 päivänä huhtikuuta 2002 päivätyillä kirjeillä ilmoittaneet haluavansa osallistua tämän asetuksen antamiseen ja soveltamiseen.

(19) Tanskan asemaa koskevan, Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn pöytäkirjan 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän asetuksen antamiseen eikä asetus siten sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan,

ON ANTANUT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Jollei tämän asetuksen liitteen säännöksistä muuta johdu, asetuksen (ETY) N:o 1408/71 ja asetuksen (ETY) N:o 574/72 säännöksiä sovelletaan kolmansien maiden kansalaisiin, joita kyseiset säännökset eivät jo koske yksinomaan heidän kansalaisuutensa vuoksi, sekä heidän perheenjäseniinsä ja edunsaajiinsa edellyttäen, että heillä on laillinen asuinpaikka jäsenvaltiossa ja että he ovat tilanteessa, jossa kaikki osatekijät eivät rajoitu yhden jäsenvaltion sisälle.

2 artikla

1. Tällä asetuksella ei anneta mitään oikeuksia ajalle ennen 1 päivää kesäkuuta 2003.

2. Vakuutuskaudet ja tarvittaessa ennen 1 päivää kesäkuuta 2003 jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti täyttyneet asumiskaudet ja kaudet, jolloin henkilö on työskennellyt palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana, otetaan huomioon määritettäessä tämän asetuksen säännösten mukaisesti saatavia oikeuksia.

3. Jollei 1 kohdan säännöksistä muuta johdu, oikeus saavutetaan tämän asetuksen mukaan, vaikka vakuutustapahtuma on sattunut ennen 1 päivää kesäkuuta 2003.

4. Etuus, jota ei ole myönnetty tai jonka maksaminen on keskeytetty asianomaisen henkilön kansalaisuuden tai asuinpaikan vuoksi, myönnetään tai palautetaan 1 päivästä kesäkuuta 2003 lukien asianomaisen hakemuksesta, jolleivät aikaisemmat oikeudet ole johtaneet kertakorvauksen maksamiseen.

5. Sellaisten henkilöiden oikeudet, joille on myönnetty eläke ennen 1 päivää kesäkuuta 2003, voidaan tarkistaa heidän hakemuksestaan tämän asetuksen säännösten mukaisesti.

6. Jos 4 tai 5 kohdassa tarkoitettu hakemus jätetään kahden vuoden kuluessa 1 päivästä kesäkuuta 2003 lukien, tämän asetuksen mukaisesti saavutetut oikeudet ovat voimassa kyseisestä päivämäärästä alkaen, eikä minkään jäsenvaltion oikeuksien menettämistä tai lakkaamista koskevaa lainsäädäntöä voida soveltaa asianomaiseen henkilöön.

7. Jos 4 tai 5 kohdassa tarkoitettu hakemus jätetään 6 kohdassa tarkoitetun määräajan päättymisen jälkeen, oikeudet, joita ei ole menetetty tai jotka eivät ole vanhentuneet, ovat voimassa hakemuksen päivämäärästä alkaen, jollei jäsenvaltioiden lainsäädännössä ole asiasta edullisempia säännöksiä.

3 artikla

Tämä asetus tulee voimaan sitä kuukautta seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan jäsenvaltioissa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen mukaisesti.

Tehty Brysselissä 14 päivänä toukokuuta 2003.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

A.-A. TSOCHATZOPOULOS

LIITE

EDELLÄ 1 ARTIKLASSA TARKOITETUT SÄÄNNÖKSET

I SAKSA

Perhe-etuuksien osalta tätä asetusta sovelletaan ainoastaan kolmansien maiden niihin kansalaisiin, joilla on Saksan lainsäädännön mukainen ”Aufenthaltserlaubnis”- tai ”Aufenthaltsberechtigung”-oleskelulupa.

II ITÄVALTA

Perhe-etuuksien osalta tätä asetusta sovelletaan ainoastaan kolmansien maiden niihin kansalaisiin, jotka täyttävät Itävallan lainsäädännön mukaiset perhe-etuuksien pysyvään saamiseen oikeuttavat edellytykset.